

ALLEEN MAAR VERLIEZERS?

Door: Victor A.C. Remouchamps. Luitenant kolonel (b.d.)

Militair en politiek analist

Inleiding

Nu de stille tochten in Europese hoofdsteden achter de rug zijn, kaarsen op diverse onheilsplekken zijn gedoofd, bloemen verdroogd en spandoeken met “*Nous sommes Paris*” zijn opgeborgen, is het raadzaam de balans op te maken om vast te stellen wie naast de aanslagplegers “voordeel” heeft gehad van het 13 november 2015 drama in Parijs. Omdat het destabiliserende effect van de aanslagen op westerse samenlevingen te groot, te intensief is en wederzijdse relaties tussen West en Oost ingrijpend hebben veranderd, moet de Parijse aanslag in een breder kader aan een nadere beschouwing onderworpen worden. Het kan en mag absoluut niet als een op zichzelf staand incident worden beschouwd.

Waarom Daesh en niet IS of ISIS?

President Hollande gebruikte de term *Daesh* in zijn toespraak om de rol van IS bij de aanslagen te veroordelen. *Daesh?* De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Kerry en zijn broodheer Barack Obama gebruiken te pas en te onpas de term als ze de daden van de IS aan de kaak stellen. En nu ook Hollande. De vraag waarom ze niet net als de rest van de wereld IS gebruiken, is voor het grote publiek lang duister gebleven. Afshin Ellian¹ legt in zijn 27 november 2015

artikel op de *Elsevier* website uit, waarom het in de mond nemen van *Daesh* een knieval is voor Iran en diens adepten. In het kort komt het op het volgende neer. Al Qaida in Irak (AQI) veranderde in de loop van de burgeroorlog in Syrië zijn naam in *Ad-Dawla al-Islāmiyya fi al-'Irāq wa-sh-Shām* (afkorting *Daesh*) en de Nederlandse vertaling luidt *Islamitische Staat van Irak en Syrië* (of Levant) dan wel ISIS. Omdat het niet direct de verbinding met Islam en een staat legt, is *Daesh* een afkorting waarmee de Arabische wereld en vooral Iran kunnen leven.

Vooraanstaande westerse politici die de term *Daesh*² in de mond nemen, gaan daardoor bewust voorbij aan de realiteit. Het “rijk” van *Kalief Ibrahim* zoals Abu³ Bakr al-Baghdadi genoemd wordt, is in de afgelopen twee jaar getransformeerd van een niet-staat actor in

¹ Ellian is een Perzisch-Nederlandse rechtsgeleerde, filosoof en dichter. Hij is columnist voor *Elsevier*, expert in het internationaal publiekrecht en rechtsfilosofie.

² Bovendien verwijst het naar het Arabische woord *Daes*, wat zoiets betekent als ‘iets of iemand die verplettert’.

³ Het is een traditioneel gebruik in het Midden-Oosten, dat volwassen mannen worden aangesproken als vader van de eerstgeboren zoon. Het Arabische woord voor ‘vader van’ is *Abu*.

een semi-staat actor met niet-staat actor karakteristieken zoals terrorisme. Een niet-erkende staat die op een theocratische manier bestuurd wordt, de *sharia* als formele wetgeving hanteert en zijn eigen geldbronnen genereert. En door de *sharia* is dat "rijk" islamitisch. Kortom, IS is een Islamitische Staat met weliswaar fluctuerende begrenzingsen, maar de naam die zij zelf hanteren drukt exact uit wat het is. Het vervangen van IS door *Daesh* kan worden beschouwd als een middel om het publiek te misleiden en is een krampachtige poging om Iran in de strijd tegen IS aan boord te houden. Die knieval van westerse politici lijkt het eerste effect van de aanslagen te zijn.

Grote en minder grote Verliezers

Hoewel IS en een deel van de Arabische wereld na 13 november 2015 victorie kraaien, kennen de aanslagen in Parijs alleen maar verliezers. De een is een grotere verliezer dan de andere. De mate van verlies is afhankelijk van het effect dat die aanslagen in combinatie met onbeheersbare mensenstromen hebben op de stabiliteit van samenlevingen en de betalingsbalans van staten.

Grote verliezers

Het Westerse Democratische Model is door zijn tolerantie, gepassioneerd nastreven van mensenrechten en transparante samenleving de grootste verliezer. Migratiestromen en terroristische aanslagen hebben onderstreept dat de veel geroemde westerse eenheid een broos instituut is. Overeenkomsten worden naar believen gebruikt als argument om maatregelen te nemen dan wel worden verworpen, omdat ze niet meer aan de realiteit beantwoorden.

Het Europese beleid gebaseerd op teksten als "*vrijheid boven veiligheid*" en "*grenzen open voor vluchtelingen*" moet na de laatste aanslagen in Parijs op de schop of kan zelfs definitief in de ijskast gezet worden. Die aanslagen hebben bevestigd dat westerse democratieën hun bevolking niet kunnen beschermen tegen het terroristische kwaad noch in staat zijn om oproepkraaiers, economische gelukszoekers en herenigingsmigranten te scheiden van echte vluchtelingen. Laat staan dat hun inlichtingendiensten kwaliteit en middelen hebben om een IS of Al Qaida adept uit mensenstromen naar West - en Noord Europa te halen, individuele terroristen en cellen te lokaliseren, isoleren en onschadelijk te maken. De consequentie is dat samenlevingen blootgesteld blijven aan terroristische aanslagen. Regeringsleiders in West- en Noord-Europese landen openen onder druk van de nationale zieligheidsindustrie de grenzen en gebruiken holle teksten als "*wir schaffen das*" in een land waar in grote steden 25% van de kinderen zonder ontbijt naar school gaat, of "*er is plaats genoeg*" om die *Fremdenfreundlichkeit* te rechtvaardigen. De mening van de bevolking speelt geen enkele rol, anders dan het demoniseren van tegenstanders van het welkombeleid. Die stom gemaakte bevolking rebelleert en het spanningsveld met etniciteiten met een andere levensovertuiging en levensverwachting groeit met de dag. Andere - vooral Midden Europese - staten beslissen dat grenzen worden gesloten en weigeren migranten op te nemen om hun eigen identiteit te beschermen. Intussen streeft de EU met Merkel ernaar om nog eens 400.000 asielzoekers uit Turkije 'over te nemen'.

Terroristische aanslagen en onbeheersbare mensenstromen uit het Midden Oosten en Noord Afrika leiden onherroepelijk tot destabilisatie van Europese staten. Die twee

genereren breuklijnen binnen samenlevingen en zorgen er voor dat een verzorgingsstaat (of volgens onze minister-president: de “participatiestaat”) door de toenemende kosten van sociale voorzieningen onbetaalbaar wordt en in sommige landen al is. Dat is de “winst” van decennia weggijkende en hobbyende politici die waarschuwingen structureel in de wind hebben geslagen en dit nog steeds doen.

Minder grote verliezers

Crisisgebieden die de laatste twee jaar uitgebreid in het brandpunt van de media hebben gestaan, kunnen ook worden geschaard in de categorie verliezers. Vooral Oekraïne en Noord Irak, op afstand gevolgd door de Baltische Staten. Separatisten in Oost Oekraïne hebben van die verminderde belangstelling direct gebruik gemaakt. Over het gehele front is de strijd weer opgeleaid en binnen 48 uur zijn tientallen doden en gewonden aan de zijde van de Oekraïense regeringstroepen gevallen.

De lezer zal overigens tevergeefs gezocht hebben naar TV reportages waar burgers zich manifesteerden door borden te dragen met de tekst: “*Je suis Donbass*”. Ook diverse staten in het Nabije Oosten zullen de negatieve effecten van de aanslagen in Parijs op korte termijn ervaren. Wegtrekkende bevolkingsgroepen, krimpende economieën, intensievere lucht- en grond operaties, groeiende bijkomende schade, het verder uitputten van de VN-hulpfondsen en de afnemende bereidheid om miljarden aan ontwikkelingshulp te blijven uitdelen.

Kraait de Russische Haan terecht Victorie?

Veel westerse analisten zijn van mening dat Putin als de grote winnaar uit de bus is gekomen. Is dat zo? Komt dit omdat zijn verlies minder ingrijpend lijkt dan voor (West) Europa? En als hij heeft gewonnen, waar heeft hij dan winst behaald, hoe ziet die winst er uit en wat kan hij daarmee bereiken? Volgens die diepdenkers is het feit dat Putin vooral door onvermogen of gebrek aan interesse van het Westen, het voortouw heeft kunnen

Putin, strijdend voor Rusland, tegen de sancties die door de vijanden van Rusland zijn opgelegd

nemen in de bestrijding van IS, één van die tastbare winsten. Dat initiatief heeft volgens hen Putin uit zijn pariastatus gehaald. Toch is dat argument merkwaardig. Niet Putin vindt dat hij door de wereldgemeenschap als een paria werd behandeld, maar het is het Westen dat hem dit etiket heeft opgeplakt. De winst voor Putin zit in het PR-element. De gevestigde media zullen - nu hij de strijd tegen het grensoverschrijdend terrorisme heeft opgepakt - op een positievere manier over hem berichten. En die berichtgeving kan als breekijzer worden gebruikt om de Europese sancties te verlichten of zelfs op te schorten. Dat wel.

Die analisten moeten echter wel beseffen dat Putin door diens initiatief niet meer vrijblijvend aan de zijlijn kan blijven staan. Hij moet het IS-probleem met of zonder het Westen neutraliseren. Dit houdt in dat hij geweldsinstrumenten en middelen moet overbrengen naar het Midden Oosten en het daarbij ongewis is hoe

lang hij nodig heeft om het IS-probleem te isoleren en neutraliseren. Zo'n uitgebreide open einde missie kost bakken geld en geld is wat in Rusland steeds schaarser wordt. Hij zal de "Rus in de straat" moeten overtuigen van de zin van de intensivering van Ruslands militaire bemoeienissen in Syrië en Irak (dat laatste land wordt nog wel eens vergeten). De terroristische aanslag boven de Sinaï, die door IS is opgeëist, en het neerschieten van een Russisch gevechtsvliegtuig door Turkije, hebben hem wat dat betreft geen windeieren gelegd.

Aan de vooravond van de aanslagen is Putin er in geslaagd om een multinationale "Anti-Terrorisme Task Force" voor de GIS gemeenschap op te richten en vermoedelijk zullen, na operationaliseren, delen van die *Task Force* samen met de Russische vertaling van het Franse Vreemdelingenlegioen worden ontplooid in het Midden Oosten. Ook zullen die analisten met argusogen moeten kijken naar de manier waarop Putin "terroristen" bestrijdt. Hij heeft een iets andere benadering van de term "terrorist" en zijn commentaar op het neerschieten van de SU-24 door Turkse luchtplatformen geeft een heldere indicatie. Volgens Putin waren de daders (Turkse luchtmacht en Turkmeense rebellen) "handlangers van terroristen" en terroristen zijn in Putin's perceptie gewelddadige instrumenten om het beleid van "fascisten" te verwezenlijken. En een fascist is iedereen die het niet eens is met de opvattingen van het "nationaal-conservatieve"⁴ Rusland.

Hopelijk beseft het Westen dat de medewerking van Putin geen "free ride" zal zijn. Er zal hoe dan ook een prijs betaald moeten worden. Zal het op het gebied van Europese Sancties zijn? Een aangepaste mondiale machtsverdeling? Bewegingsvrijheid in Oost-Oekraïne? Verzachting van de Russische omsingelingsparanoia? Wapentransacties met landen die niet tot het preferentieschema van het Westen behoren? Of vormt de positie van Assad een onderpand? Vermoedelijk zal het een combinatie zijn en uitspraken van een aantal vooraanstaande Russische "autoriteiten" geven een indicatie van de richting waar in het kan gaan:

- **Sergeij Ryabkov**, de Russische plaatsvervangend minister-president, verklaarde dat hij hoopte dat de gebeurtenissen in Parijs bij Washington en andere NAVO hoofdsteden tot een heroverweging van de internationale prioriteiten zou leiden. Met andere woorden, vergeet Oekraïne dat volgens het Kremlin op termijn deel gaat worden van het door Rusland gedomineerde gebied van verantwoordelijkheid.
- **Sergeij Markov**, plaatsvervangend voorzitter van het door Russische Buitenlandse Zaken geleide forum voor Internationale betrekkingen, verklaarde dat het noodzakelijk is om het conflict tussen Rusland en het Westen over Oekraïne te beslechten. De "Junta" (daarmee wordt de op democratische wijze gekozen leiding van Oekraïne bedoeld) moet vervangen worden door een "technische president" en de grondwet van Oekraïne moet worden gewijzigd. Het bestaan van de huidige "junta" is het voornaamste hinderpaal voor samenwerking tussen Rusland en het Westen.
- **Irina Yarovaya**, plaatsvervangend voorzitter van de *Duma*, vertelde tijdens een vraaggesprek op televisie, dat Rusland op dit moment geconfronteerd wordt met een aanval van Amerikaanse vorm van antidemocratie (waarmee hij de Russische variant van democratie duidde) en dat de wereld een coalitie zou moeten vormen om die

⁴ Een kwalificatie die een synoniem is voor de Russische variant van het Duitse "Nationaalsocialisme"

Amerikaanse “dreiging” het hoofd te kunnen bieden. Net zoals de wereld in verzet was gekomen in een anti-Hitler coalitie zeventig jaar geleden. Een ietwat boude stelling, omdat Stalin en Hitler tot aan 1941 een méér dan warme relatie hadden.

- **Igor Morozov**, een senator, stelde dat de Amerikanen niet bij machte zijn om de veiligheid van de wereld te garanderen. Daarom moeten volgens hem Europa en Rusland nauw samenwerken. Een samenwerking waarbij Rusland het voortouw zou moeten hebben.
- **Vselovod Chaplin**⁵, Aartspriester, beschermeling van patriarch Kyrill en naaste medewerker van president Putin, vertelde dat de wereld - zo lang de oorlog tegen de terroristen blijft voortduren - het woord “tolerantie” uit het woordenboek moet schrappen. Daarmee alle autoritaire maatregelen zoals het beperken van de vrijheid van meningsuiting, die het Kremlin heeft ingevoerd, ook door de westerse democratieën worden overgenomen
- **Igor Karulov**, dichter en bekend politiek analist en commentator, schreef in “*Isvestyia*” dat het sluiten van de grenzen binnen Europa en de invoering van de “Staat van Beleg” tonen hoe de toekomst van Europa er uit zal moeten zien. Hij geeft aan hoe de binnenlandse structuur van Rusland is georganiseerd. Hij schreef vervolgens dat als Marine Le Pen - een van de trouwe bondgenoten van Rusland in het westen van Europa - president zou worden, een nationaal bestuur zal worden gevormd, gebaseerd op nationale waarden (dezelfde waarden waar Rusland haar huidige politiek op baseert). Dat nationale bestuur zal dan een nationale oplossing voor het migrantenprobleem aandragen en Rusland heeft dan een machtige partner waarmee “zaken kan worden gedaan”.
- **Eduard Limonov**,⁶ een vooraanstaande schrijver, schreef in “*Izvestiya*” dat Rusland opnieuw zal worden gevraagd “de wereld te redden”. De kosten zullen hoog zijn, hoogstwaarschijnlijk een paar honderduizend mensen, maar altijd nog lager dan de “Grote Vaderlandse Oorlog⁷” die tientallen miljoenen slachtoffers heeft gekost.
- **Maksim Sevchenko**, een Moskouse journalist die samen met “TV anker” Dmitry Kiselyov een programma presenteert, suggereerde dat de slachtoffers van de Parijse aanslag het feitelijk aan zichzelf hadden te wijten, omdat in de publieke opinie de aanslag van januari op de redactie van “*Charly Hebdo*” voortdurend werd gebagatelliseerd.
- **Pavel Svyatenkov**, een vooraanstaande politiek commentator, stelde zelfs expliciet dat Frankrijk “*wind had gezaaid*” en nu “*de storm aan het oogsten was*”.
- **Dmitry Kulikov**, een politiek analist, benadrukte dat een “Euraziatische⁸” samenwerking die Europese veiligheid zou moeten garanderen, inclusief de veiligheid van de landen van het Midden Oosten, de toekomst is.

⁵ Voorzitter van het “Departement voor Kerk en Samenleving” van het patriarchaat van Moskou. Bovendien lid van de Civiele Kamer van de Russische Federatie en rector van de Kerk van Sint Nicolaas van de Drie Heuvels. Chaplin is het op één na meest vooraanstaande lid van de Russische Orthodoxe kerk, na patriarch Kyrill.

⁶ Leider van de “Nationaal Bolsjewistische Partij”.

⁷ Een Russisch equivalent voor de Tweede Wereldoorlog.

⁸ Een Russisch equivalent voor de Europese Unie.

De duidelijkste samenvatting kwam van Oriëntalist⁹ Rulan Kurbatov, nl:

De gebeurtenissen in Parijs waren goed voor Rusland. Immers Rusland heeft het initiatief inzake de strijd tegen het “terrorisme” van de Amerikanen overgenomen en Europa staat klaar om met Rusland samen te werken.

Het is onmogelijk om in het Rusland van Putin zulke uitspraken te doen zonder dekking van de beleidsmakers in het Kremlin. Dit betekent dat de geciteerde uitspraken in ieder geval niet strijdig zijn met het beleid van de regering.

Kurbatov gaat er helaas aan voorbij dat die samenwerking door een aantal landen niet wordt gesteund. In een verklaring stellen Baltische regeringsleiders, dat zij zich niet bij een coalitie zullen aansluiten als Rusland daar deel van zou uitmaken. President Grybauskaitė van Litouwen stelde ronduit, dat Litouwen geen lid van een coalitie zal worden waar Rusland deel van uitmaakt, omdat Rusland grondgebied van een ander land bezet en gewapend geweld gebruikt in Oekraïne en Georgië. Dat is voor de Baltische Staten volstrekt onaanvaardbaar.

Dat Rusland er wel degelijk in geslaagd is om zich als partner te presenteren en daarmee zichzelf uit zijn isolement te manoeuvreren, is ongetwijfeld waar. De ontwikkelingen in Syrië bewijzen dat de coalitie alleen al uit praktische veiligheidsoverwegingen niet om Rusland heen kan. Voorshands valt de balans van winst en verlies in Putin' s voordeel uit, maar voor hoe lang?

(Nog) Geen samenwerking, nog geen sanctiesopheffing

Putin zal in Syrië willen aantonen dat zijn aanpak de meest effectieve manier is om “terroristen”¹⁰ te bestrijden.

Het zal hem dan ook een worst zijn of door de nietsontziende bombardementen met Russische luchtplatformen massa's doden en gewonden vallen.

Het zal hem ook een zorg zijn of het merendeel van die doelen hoofdzakelijk buiten door ISIS bezette gebied ligt.

En het zal hem een zorg zijn of de voormalige “vriend”, Turkije, wel of niet het optreden van Rusland in Syrië en Irak dwarsboomt. Sterker nog, hij zal de gehele NAVO daarvoor aansprakelijk houden, nu die Turkije steunt.

Hoewel Putin eveneens aangezegd is dat de sancties tegen zijn land niet zullen worden opgeheven en zelfs voor een periode van nog eens zes maanden zullen worden verlengd, heeft hij toch even opgelucht ademgehaald.

Verlengd en niet verscherpt.

Dat laatste lag gezien de bestandsschendingen in het oosten van de Oekraïne voor de hand. De ontwikkelingen in het Midden Oosten en het zuiden van Europa hebben vermoedelijk

⁹ Een manier van spreken, denken en schrijven die stelt dat de invloedssfeer van Rusland een dominante internationale identiteit heeft.

¹⁰ Een “terrorist” in Putin' s vocabulaire, is iedereen die zich gewapenderhand verzet tegen zijn beleid. Zo zijn bijvoorbeeld de vrijwilligersbataljons die naast de reguliere strijdkrachten van de regering Poroshenko bestaan en die in voorste lijn vechten tegen de separatisten die door het Kremlin worden gesteund en versterkt, eveneens “terroristen”. De democratisch gekozen regering van Oekraïne wordt in de regel ook gekwalificeerd als een “junta” en hun beleid “fascistisch”. Standaard kwalificaties die bedoeld zijn voor binnenlandse consumptie.

een verscherping van sancties voorlopig geblokkeerd. Wanneer de *“Coalition of the Unwilling”* er in slaagt om ISIS te neutraliseren, is de kans groot dat Rusland “beloond” zal worden met een ontspanning van de opgelegde sancties. In dat geval zal Oekraïne in haar strijd tegen de bezetting van de Krim en de Donbass met zekerheid aan het kortste eind trekken. Rusland zal vervolgens de conclusie trekken dat het Westen Oekraïne heeft opgegeven en die “overwinning” vieren door zijn greep op de Oekraïne te versterken. Hoe dan ook; de manier waarop Turkije is overgehaald om steun te leveren bij de oplossing van de Grote Volksverhuizing uit het Oosten, moet in ieder geval niet als leidraad worden gebruikt om Putin voor zijn “steun” te “bedanken”. Veel vertrouwen kunnen de burgers in Europa niet hebben, gelet op de dubbele agenda’s van de Turken en de Russen.

Slotopmerking

Rusland heeft van alle verliezers tot nog toe het minst geleden. Het is echter “winst” met een zuur randje, omdat het imago door de aanslag in Sinäi tijdelijk een ernstige deuk heeft opgelopen. Winnaars? De aanslagen in Parijs en de ontwikkelingen daarna, hebben aangetoond dat bij terroristische aanslagen alleen maar verliezers en slachtoffers te betreuren zijn.